

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

učebného predmetu rusínsky jazyk a literatúra

pre vyššie stredné vzdelanie

pre školy s vyučovacím jazykom rusínskym a s vyučovaním rusínskeho jazyka

RUSÍNSKY JAZYK A LITERATÚRA

ÚVOD

Vzdelávací štandard učebného predmetu rusínsky jazyk a literatúra pre vyššie stredné vzdelávanie pre školy s vyučovacím jazykom rusínskym a s vyučovaním rusínskeho jazyka je pedagogický dokument, ktorý komplexne stanovuje nielen výkon a obsah, ale zároveň umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a cieľov učebného predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Predstavuje ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov, ktoré sú všeobecne formulované a učiteľ ich môže bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa zložiek predmetu a jednotlivých predmetových kompetencií. Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Vzdelávací štandard učebného predmetu rusínsky jazyk a literatúra pre vyššie stredné vzdelávanie pre školy s vyučovacím jazykom rusínskym a s vyučovaním rusínskeho jazyka je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale vytváral im primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Podstatou predmetu rusínsky jazyk a literatúra je viesť žiakov k uvedomeniu si jazykovej a kultúrnej pestrosti nielen v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí. Cez pochopenie významu jazyka pre národnú kultúru by mali žiaci dospieť k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí.

Predmet rusínsky jazyk a literatúra je procesuálne orientovaný predovšetkým na budovanie jazykovej, rečovej a komunikatívnej kompetencie žiakov, na schopnosť primerane a na dobrej jazykovej úrovni reagovať na najrozmanitejšie jazykové situácie. Jeho úlohou je podporovať aj celkový rozvoj osobnosti žiaka v komunikatívnej, poznávacej, estetikej a etickej rovine.

Výkonová časť štandardu obsahuje všeobecné a špecifické ciele daného tematického celku, ktoré majú byť splnené na konci školského roka každým žiakom.

Obsahová časť štandardu zachytáva rozsah učiva, ktorý sa má žiakovi odovzdať ako záväzné učivo z daného tematického celku v danom ročníku, aby žiaci na požadovanej úrovni zvládli primerane, vhodne a správne každú komunikačnú situáciu v materinskom jazyku.

CIELE PREDMETU

1. Osvojiť si jazykové, rečové vedomosti, zručnosti, návyky

- rozvíjať jazykovú kultúru,
- osvojiť si techniku písania a zručnosti písomného prejavu,
- osvojiť si techniku hlasného a tichého čítania a čítania s porozumením,
- poznať gramatické javy a uplatňovať ich v jazykovom prejave.

2. Adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu ústne a písomne

- vyjadrovať svoje myšlienky, pocity, názory ústnou a písomnou formou,
- formulovať otázky a dokázať na ne adekvátne odpovedať,
- obohacovať slovnú zásobu.

3. Kriticky myslieť, zaujať stanovisko

- vyjadriť svoje pocity a zážitky z prečítaného textu,
- reprodukovать každodenný, vecný text,
- interpretovať umelecký text,
- tvoriť texty ústne a písomne.

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas 1. ročníka štúdia.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Jazyk, komunikácia a sloh	
Žiak: - špecifikuje a charakterizuje zvukový systém rusínskeho jazyka, identifikuje a klasifikuje jednotlivé hlásky v reči, porovnáva zvukový systém rusínskeho jazyka so zvukovým systémom slovenského jazyka - selektuje resp. klasifikuje samohlásky - selektuje resp. klasifikuje spoluhlásky - selektuje resp. klasifikuje znelé a neznelé spoluhlásky - uplatňuje a aplikuje jav asimilácie, identifikuje a aplikuje ju na identifikácii a zvukovej realizácii párov spoluhlások po znelosti a neznelosti, resp. znelých nepárových spoluhlások na konkrétnych príkladoch - selektuje resp. klasifikuje tvrdé a mäkké spoluhlásky (deväť párov tvrdých a mäkkých spoluhlások, nepárnych tvrdých spoluhlások a nepárnych vždy mäkkých spoluhlások) - aplikuje zmäkčovanie spoluhlások s použitím mäkkého znaku (ь), zmäkčovanie spoluhlások v pozíciách pred jotovanými písmenami я, е, ю, ё, ї - aplikuje pravidlá o využívaní tvrdého znaku (Ъ) - sa pohotovo orientuje v danej komunikačnej situácii a presne reagovať na počutý text jasnou, zrozumiteľnou a správne intonovanou odpoveďou alebo otázkou, - dokáže vhodne začať, viesť a ukončiť komunikáciu, - aplikuje všetky prípady výslovnosti і, и, о, в, е - charakterizuje a v komunikácii uplatňuje slovný, logický a frázový akcent - aplikuje a charakterizuje delenie viet podľa melódie výpovede (oznam, otázka, rozkaz, prosba, ukončenie resp. neukončenie výpovede) - uplatňuje a aplikuje pauzu na potrebných pozíciách,	Zvuková rovina jazyka - fonetika zvukový systém rusínskeho jazyka samohlásky a ich klasifikácia spoluhlásky a ich klasifikácia znelé a neznelé spoluhlásky asimilácia spoluhlások klasifikácia tvrdých a mäkkých spoluhlások zmäkčovanie spoluhlások základné princípy rusínskej výslovnosti členenie toku reči akcent (slovný, logický, frázový) melódia výpovede pauza, tempo (dynamika) a rytmus ústnej reči

zároveň tempo a patričný rytmus reči	
Žiak: - charakterizuje pojmy zvuk, fonéma, písmeno, graféma, uplatňuje rozdiely medzi nimi - identifikuje rozdiely medzi ústnou a písomnou rečou - aplikuje sémantickú a zvukovú stránku slov v komunikácii - pozná všetky písmená rusínskej tlačenej, písanej, malej a veľkej azbuky - identifikuje, rozlišuje a aplikuje písmená v písanej i tlačenej forme na označenie jotovaných a nejotovaných samohlások a jednotlivých spoluhlások - implementuje poznatky o komplexe znakov a pravidiel na zapisovanie rečových prejavov malými a veľkými písmenami s použitím interpunkcie - aplikuje fonemo-zvukový, sylabický a pozičný princíp rusínskeho pravopisu	Grafika a ortografia zvuk, fonéma, písmeno, graféma písmo v rusínskom jazyku základné pravidlá rusínskeho pravopisu fonemo-zvukový princíp rusínskeho pravopisu, sylabický a pozičný princíp
Žiak: - špecifikuje systém slovnej zásoby rusínskeho jazyka - charakterizuje pojmy lexikológia, lexéma, lexika, základný slovný fond jazyka a komplexne aplikuje a implementuje ich sémantické zameranie v jazykovom vyučovaní rusínskeho jazyka - usporadúva a používa aktívny a pasívny slovný fond (archaizmy, historizmy, neologizmy, dialektizmy), vhodne diferencuje rusínsku lexiku z pohľadu frekvencie používania jednotlivých slov - aplikuje, implementuje a identifikuje štýl knižnej písanej reči - aplikuje, implementuje a identifikuje hovorový štýl - aplikuje, implementuje a identifikuje štylisticky príznakové slová štylisticky nižšej lexiky (vulgarizmy, hanlivé slová) a slová štylisticky vyššej lexiky (knižné a poetická lexika) - špecifikuje slová celoslovanského a praslovanského pôvodu - aplikuje, implementuje a identifikuje rusínske slova z čias valašskej kolonizácie, slová nemeckej vojenskej lexiky, slová maďarského a nemeckého pôvodu, slová	Lexikológia systém slovnej zásoby rusínskeho jazyka pojmy lexikológia, lexéma, lexika, základný slovný fond jazyka štylistické rozmiestnenie slovníkového skladu štýl knižnej písanej reči hovorový štýl štylisticky príznakové slová (štylisticky nižšia a štylisticky vyššia lexika) rusínska lexika z pohľadu jej pôvodu

slovenského pôvodu a internacionalizmy - pozná, charakterizuje a vysvetľuje význam preberaných jednovýznamových a viacvýznamových slov, vie ich diferencovať a selektovať - pozná, charakterizuje a vysvetľuje význam synonym, vie ich diferencovať a selektovať na ideografické a štylistické - pozná, charakterizuje a vysvetľuje význam homoným, vie ich diferencovať a selektovať podľa stanovenej klasifikácie - pozná, charakterizuje a vysvetľuje antonymá - pozná, charakterizuje a vysvetľuje význam voľných lexikálnych slovných spojení - pozná, charakterizuje, selektuje, prípadne vysvetľuje jednotlivé ustálené slovné spojenia - frazeologizmy a terminologické výrazy	lexikálny význam slova polysémia - slová priameho a preneseného významu synonymá (ideografické a štylistické) homonymá (lexikálne homonymá, morfológické homonymá - homofóny a homografy, medzijazykové homonymá) antonymá voľné lexikálne slovné spojenia ustálené slovné spojenia - frazeologizmy a terminologické výrazy
Žiak: - identifikuje, aplikuje, rozlišuje a formuluje prípady tvorenia slov odvodzovaním, skladaním, skracovaním - identifikuje v slovách jednotlivé morfémy (koreň slova, prefix, sufix, flexia) - určuje slovotvorný základ jednotlivých príbuzných slov - identifikuje, aplikuje, rozlišuje, formuluje jednotlivé formy základných a odvodených slov - aplikuje jednotlivé spôsoby (morfológický a nemorfológický) slovotvorby v rusínskom jazyku - aplikuje jednotlivé spôsoby (afixálny a neafixálny) slovotvorby v rusínskom jazyku - identifikuje, aplikuje, rozlišuje a formuluje prípady tvorenia podstatných a prídavných mien - identifikuje, aplikuje, rozlišuje a formuluje prípady tvorenia slovies - identifikuje, aplikuje, rozlišuje a formuluje prípady tvorenia prísloviek sufixami, prefixmi, súčasne prefixmi a sufixami	Tvorenie slov tvorenie slov odvodzovaním tvorenie slov skladaním tvorenie slov skracovaním morféma koreň slova prefix a sufix flexia slovotvorný základ základné a odvodené slová spôsoby slovotvorby v rusínskom jazyku tvorenie podstatných a prídavných mien (sufixami, prefixmi, súčasne prefixmi a sufixami) tvorenie slovies (sufixami, prefixmi, súčasne prefixmi a sufixami), slovesá tvorené menami, slovesá tvorené slovesami tvorba prísloviek (sufixami, prefixmi, súčasne prefixmi a sufixami)

Žiak: - charakterizuje a aplikuje pojmy jazykovedná štylistika a literárno-náučná štylistika, jazykový, umelecký a literárny štýl, individuálny a interindividuálny štýl - charakterizuje pojem slohový postup vo všeobecnosti - aplikuje, identifikuje, rozlišuje a formuluje jednotlivé slohové postupy a selektuje resp. klasifikuje uvedené žánre jednotlivých slohových postupov a uvedených štýlov - definuje, implementuje a aplikuje problematiku spoločenského významu získavania informácií konkrétnymi formami (anketou a testom) - aplikuje, identifikuje, rozlišuje a formuluje referát resp. koreferát, diskusiu resp. diskusný príspevok ako prostriedok využívania jazyka v kolektívnom kontakte	Štylistika pojem štylistika (jazykovedná a literárno-náučná) jazykový, umelecký a literárny štýl individuálny a interindividuálny štýl pojem slohový postup informačný slohový postup (správa, oznámenie, rôzne žánre hovorového, administratívneho a publicistického štýlu, rozhovory, komunikácia) rozprávací slohový postup - (rozprávanie, fejtón, bájka, rozprávka, povesť, novela, príbeh, román) opisný slohový postup (opis, návod, životopis, posudok, charakteristika, cestopis, reportáž) výkladový slohový postup (výklad, odborný referát, lekcia) úvahový slohový postup (úvaha, kritika, esej, recenzia, diskusný predslov, úvodník, komentár) informácia komunikácia administratívny štýl a jeho žánre a formy (dokumentačné žánre - zápisnica, protokol, rezolúcia, dohovor, potvrdenie, zmenka; informačné žánre - vyhlášky, oznámenia, smernice, obežníky, správy, hlásenia, príписы, žiadosť, prihláška, pozvánka, inzerát, telegram; heslové žánre - inventár, formuláre, definície, vzorce, poučky, pravidlá, príkazy, stanovy, zoznamy práv a povinností, vysvedčenie, diplom, faktúra, poštové a bankové formuláre) spoločenský význam získavania informácií anketa test jazyk v kolektívnom kontakte referát koreferát diskusia diskusný príspevok
--	---

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas 2. ročníka štúdia.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Jazyk, komunikácia a sloh	
Žiak: - klasifikuje slovné druhy podľa stanovených kritérií, definuje a identifikuje ich v texte - porovnáva jednotlivé slovné druhy z pohľadu plnosti ich významu - charakterizuje jednotlivé gramatické kategórie preberaných slovných druhov - definuje, identifikuje a charakterizuje podstatné mená ako slovný druh - určuje gramatické kategórie rodu, čísla a pádu - vie určiť vzor - aplikuje, špecifikuje a charakterizuje vzory prvého skloňovania podstatných mien s praktickým prepojením na podstatné mená skloňované podľa príslušných vzorov - aplikuje, špecifikuje a charakterizuje vzory druhého skloňovania podstatných mien s praktickým prepojením na podstatné mená skloňované podľa príslušných vzorov - aplikuje, špecifikuje a charakterizuje vzory tretieho skloňovania podstatných mien s praktickým prepojením na podstatné mená skloňované podľa príslušných vzorov - aplikuje, špecifikuje a charakterizuje vzory štvrtého skloňovania podstatných mien s praktickým prepojením na podstatné mená skloňované podľa príslušných vzorov	Morfológia slovné druhy klasifikácia slovných druhov plnovýznamové a neplnovýznamové slová ohybné a neohybné slovné druhy gramatické kategórie podstatné mená - називники gramatické kategórie podstatných mien rod podstatných mien číslo podstatných mien pád podstatných mien skloňovanie podstatných mien prvé skloňovanie podstatných mien (vzory жена, дыня, староста, судья, сирота, бештія) друге skloňovanie podstatných mien (vzory сын, учитель, дід, село, поле, листя) третьє skloňovanie podstatných mien (vzory тін, ніч, морков, мыш, мати) шв́ртє skloňovanie podstatných mien (vzory ягня, гача, горня, стілча, тімя, вымня)

- definuje, klasifikuje, identifikuje a charakterizuje prídavné mená ako slovný druh - určuje gramatické kategórie rodu, čísla a pádu - vie určiť vzor - aplikuje, špecifikuje a charakterizuje vzory skloňovania prídavných mien s praktickým prepojením na konkrétne prídavné mená skloňované podľa príslušných vzorov - aplikuje, špecifikuje a charakterizuje stupňovanie prídavných mien s praktickým prepojením na konkrétne stupňované prídavné mená - definuje, klasifikuje, identifikuje a charakterizuje zámená ako slovný druh - určuje gramatické kategórie rodu, čísla a pádu - vie určiť vzor - aplikuje, špecifikuje a charakterizuje vzory skloňovania zámen s praktickým prepojením na konkrétne zámená skloňované podľa príslušných vzorov - definuje, klasifikuje, identifikuje a charakterizuje číslovky ako slovný druh - určuje gramatické kategórie rodu, čísla a pádu - vie určiť vzor - aplikuje, špecifikuje a charakterizuje vzory skloňovania čísloviek s praktickým prepojením na konkrétne číslovky - definuje, identifikuje a charakterizuje slovesá ako slovný druh - klasifikuje slovesá podľa sémantického významu (plnovýznamové, neplnovýznamové - pomocné, sponové, polosponové, fázové, modálne) a podľa gramatického významu na finitne a infinitívne - aplikuje, špecifikuje a charakterizuje neurčité	prídavné mená - придавніки klasifikácia prídavných mien (akostné, vzťahové a privlastňovacie) gramatické kategórie prídavných mien skloňovanie prídavných mien (vzory говий, синій) stupňovanie prídavných mien (pravidelné a nepravidelné) zámená - містоназиви klasifikácia zámen (osobné, ukazovacie, privlastňovacie, vymedzovacie, vzťahové, odporovacie a neurčité) gramatické kategórie zámen skloňovanie osobných, ukazovacích, privlastňovacích, vymedzovacích, vzťahových, odporovacích a neurčitých zámen číslovky - числовіки počet a poradie klasifikácia čísloviek podľa významu (základné, radové, hromadné, neurčité) a podľa zloženia (jednoduché, zložené) gramatické kategórie čísloviek skloňovanie základných, hromadných a radových čísloviek slovesá - часослова klasifikácia sloves - podľa sémantického významu (plnovýznamové, neplnovýznamové - pomocné, sponové, polosponové, fázové, modálne) a podľa gramatického významu na finitne a infinitívne neurčité (infinitív, prechodník, prídavné) a určité
--	---

(infinitív, prechodník, prídavná) a určité (osobné a neosobné) slovesné tvary - charakterizuje gramatické kategórie slovies a klasifikuje, identifikuje a aplikuje ich vo vzťahu ku kategórii osoby (3 osoby), ku kategórii spôsobu (oznamovací, rozkazovací, podmienovací), ku kategórii času (prítomný, budúci, minulý), ku kategórii vidu (dokonavý a nedokonavý), ku kategórii rodu (aktívny, pasívny - opisný, reflexívny), ku kategórii čísla (singulár a plurál) - definuje, klasifikuje, identifikuje a charakterizuje predložky ako slovný druh	(osobné a neosobné) slovesné tvary gramatické kategórie slovies kategória osoby kategória spôsobu kategória času kategória vidu kategória rodu kategória čísla predložky - приназываются odvodené a neodvodené predložky jednoduché a zložené predložky
Žiak: - klasifikuje a charakterizuje jednotlivé syntaktické konštrukcie (syntagmatické, vetné, polovetné, zložené vety) - rozlišuje, identifikuje a charakterizuje predikatívnu, determinatívnu a koordinatívnu syntagmu - rozlišuje, klasifikuje, identifikuje a charakterizuje formálne prostriedky zlučovania slov - rozlišuje, identifikuje a charakterizuje hlavné vetné členy - prísudok, podmet a vetný základ a jednotlivé spôsoby ich tvorenia - rozlišuje, identifikuje a charakterizuje vedľajšie vetné členy a aplikuje jednotlivé spôsoby ich tvorenia	Syntax všeobecná klasifikácia syntaktické konštrukcií predikatívna, determinatívna a koordinatívna syntagma formálne prostriedky zlučovania slov - zhoda, rencia, primkynanie hlavné vetné členy - prísudok, podmet a vetný základ formy prísudku i spôsoby jeho tvorenia (slovesný - jednoduchý a zložený, neslovesný - slovesno-menný) formy podmetu a spôsoby jeho tvorenia (explicitné a implicitné vyjadrenie podmetu) formy vetného základu (slovesná, infinitívna, slovesno-menná, menná) vedľajšie vetné členy prívlastok (zhodný, nezhodný), zhoda apozícia predmet (priamy, nepriamy, infinitívny) príslovkové určenie (miesta, času, spôsobu, príčiny, miery, cieľa, podmienky) doplňok (subjektívny, objektívny)

- identifikuje, koncipuje a charakterizuje jednotlivé typy jednoduchých viet a klasifikuje druhy gramatického jadra - charakterizuje, identifikuje a koncipuje jednotlivé druhy viet podľa vzťahu hovoriaceho k situácií - definuje pojem súvetie, charakterizuje a klasifikuje základné delenie súvetí - charakterizuje, tvorí, identifikuje a klasifikuje jednotlivé druhy priradovacích a podradovacích súvetí podľa uvedených klasifikácií - definuje pojem polopredikatívne konštrukcie, charakterizuje a klasifikuje ich delenie - charakterizuje a klasifikuje možnosti modifikácie štruktúry vety v texte	jednoduchá veta gramatické jadro (zložené, nerozčlenené) klasifikácia jednoduchých viet podľa gramatického jadra modálnosť vety oznamovacie vety opytovacie vety rozkazovacie vety želacie vety zložená veta - súvetie prirad'ovacie súvetie typy prirad'ovacích súvetí (kopulatívne, disjunktívne, adverzatívne, stupňujúce, konkluzívne, explikatívne) podrad'ovacie súvetia typy podrad'ovacích súvetí (1. jednočlenné - prisubstantívne, korelatívno-vzťahové, vysvetľovacie, 2. dvojčlenné - časové, miesta, cieľové, príčinné, podmienkové, porovnávacie) polopredikatívne konštrukcie modifikácia štruktúry vety v texte osamostatnený a pripojený člen vety, elipsa, apoziopéza, parentéza
Žiak: - charakterizuje a klasifikuje jednotlivé prvky interpunkcie v rusínskom texte, implementuje možnosti ich využitia pri písaní rusínskeho textu	Interpunkcia a jej funkcie charakteristika a základná klasifikácia prvkov interpunkcie v rusínskom texte bodka - точка výkričník - выкричник otáznik - звідалник čiarka - запята bodkočiarka - точка із запятов dvojbodka - двоточка úvodzovky - цитовалники pomlčka - тире а дефіс tri bodky - три точки zátvorky - скобки lomka - ломка

Žiak: - charakterizuje funkcie pozorovania pri opise, klasifikuje fázy pozorovania (vlastný predpoklad, hypotéza, experiment, potvrdenie hypotézy, vyhodnotenie) - charakterizuje a v intenciách opisného slohového postupu čo najpresnejšie a najjasnejšie slovami opisuje pozorovaný predmet alebo jav - charakterizuje, klasifikuje a identifikuje jednotlivé kategórie opisu s ohľadom na rozdiely a štylizuje texty jednotlivých kategórií opisu - charakterizuje a aplikuje možnosti kompozície opisu z hľadiska funkcie a obsahu - aplikuje a charakterizuje jazykové prostriedky opisu (podstatné mená, prídavné mená, príslovky spôsobu a miery a slovesá) a štylizuje text statického a dynamického opisu - definuje, aplikuje a štylizuje opis pracovného postupu - definuje, aplikuje a štylizuje opis a charakteristiku, pomenováva a aplikuje rozdiely medzi opisom a charakteristikou, medzi porovnávajúcim opisom a porovnávajúcou charakteristikou - definuje, aplikuje, rozlišuje, selektuje, porovnáva a štylizuje priamu a nepriamu, individuálnu charakteristiku a autocharakteristiku, kolektívnu charakteristiku, objektívnu a subjektívnu charakteristiku	Štylistika Opisný slohový postup funkcia pozorovania pri opise funkcia a obsah opisu kategórie opisu statický opis dynamický opis kompozícia opisu jazykové prostriedky a štylizácia opisu opis pracovného postupu opis a charakteristika porovnávajúci opis a porovnávajúca charakteristika charakteristika priama a nepriama charakteristika individuálna charakteristika a autocharakteristika kolektívna charakteristika objektívna a subjektívna charakteristika
Žiak: - charakterizuje znaky a funkcie publicistického štýlu, štylizuje, aplikuje, definuje a selektuje jednotlivé žánre publicistiky (spravodajské, kritické, beletristické), koncipuje texty jednotlivých uvedených žánrov publicistického štýlu	Publicistický štýl publicistika a jej funkcie publicistický štýl automatizácia a aktualizácia v publicistickom štýle žánre publicistiky spravodajské žánre publicistiky (správa, referát, rozhovor) kritika, publicistická a náučná kritika beletristické žánre v publicistike (fejtón, reportáž)

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas 3. ročníka štúdia.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Jazyk, komunikácia a sloh	
Žiak: - aplikuje postup pri spracovávaní a uchovávaní informácií, charakterizuje a vysvetľuje význam zariadenia diára, denníka, kartotéky, spracováva poznámky vo svojej knihe, výpisky a výstrižky, resp. konspekt, osnovu, tézy, aplikuje rýchle čítanie, identifikuje a koncipuje jednotlivé formy spracovania a uchovania informácií	Úvod do metodiky štúdia ako spracovať a uchovávať informácie diár denník poznámky vo svojej knihe výpisky a výstrižky kartotéka konspekt (výpis, výťah) osnova (plán) tézy rýchle čítanie
Žiak: - charakterizuje náučný štýl vo všeobecnosti, identifikuje a charakterizuje základné znaky náučného štýlu - podľa výberu slov a kompozície selektuje a charakterizuje teoreticko-náučný a populárno-náučný štýl - klasifikuje, charakterizuje, identifikuje jednotlivé výkladové a opisné žánre náučného štýlu, analyzuje jednotlivé ukážky v učebnici, koncipuje texty jednotlivých výkladových a opisných žánrov náučného štýlu - identifikuje a charakterizuje jednotlivé znaky výkladového slohového postupu - aplikuje správnu kompozíciu výkladu - identifikuje znaky a charakteristiky, vyhľadáva, vysvetľuje a aplikuje význam resp. zameranie jednotlivých žánrov výkladového slohového postupu	Štylistika Náučný štýl základné znaky náučného štýlu (písomnosť, monologickosť, verejnosť, konkrétnosť, presnosť, jednoznačnosť, odbornosť) delenie náučného štýlu (teoreticko-náučný štýl, populárno-náučný štýl) klasifikácia žánrov náučného štýlu výkladové žánre náučného štýlu - kontextové (dizertácia, štúdia, článok, úvaha) a situačné (referát, koreferát, lekcija, diskusný, polemický a debatný príspevok) opisné žánre náučného štýlu (charakteristika, recenzia, posudok, kritika, pracovný návod) Výkladový slohový postup kompozícia výkladu žánre výkladového slohového postupu úvaha, uvažovanie o každodennom živote (príslovia, porekadlá, pranostiky, anekdoty a iné formy ľudovej slovesnosti; bájky, aforizmy, sentencie ako výsledky uvažovania, porovnávaní a pozorovania) motto, posudok, recenzia, kritika

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas 4. ročníka štúdia.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Jazyk, komunikácia a sloh	
Žiak: - charakterizuje, reprodukuje a aplikuje informácie o problematike dôležitosti a významu zrodu jazyka ako najdôležitejšieho prostriedku komunikácie ľudského dorozumievania, definuje znaky a funkcie jazyka - reprodukuje, parafrázuje vlastnými slovami a charakterizuje pojmy indoeurópske jazykové spoločenstvo, jazyková rodina, prajazyk, praslovanský jazyk, indoeurópsky prajazyk, - klasifikuje jednotlivé jazyky indoeurópskej jazykovej rodiny - charakterizuje, interpretuje, reprodukuje a aplikuje vedomosti o problematike pôvodu, genézy a klasifikácie slovanských jazykov, porovnáva jazykové zhody jednotlivých slovanských jazykov na vybraných lexémach podľa výberu - vie zaradiť rusínsky jazyk a určiť jeho miesto v rodine slovanských jazykov, charakterizuje a reprodukuje okolnosti jeho zrodu - charakterizuje, interpretuje, reprodukuje a aplikuje vedomosti o problematike delenia etáp rozvoja rusínskeho jazyka,	Krátke informácie z všeobecnej jazykovedy Zrod jazyka a jeho funkcie Indoeurópske jazykové spoločenstvo a jeho vnútorná diferenciácia Klasifikácia jazykov indoeurópskej jazykovej rodiny (slovanské jazyky, baltické jazyky, germánske jazyky, keltské jazyky, románske jazyky, grécke jazyky, iránske jazyky, indoárijske jazyky, arménsky a albánsky jazyk) Slovanské jazyky Klasifikácia slovanských jazykov Zrod a rozvoj rusínskeho jazyka Etapy rozvoja rusínskeho jazyka Od 9. do 18. storočia - epocha prevahy rusifikovaného cirkevnoslovanského (resp. staroruského) jazyka v písomnostiach založeného na základe staroslovienskeho jazyka Od 18. storočia po súčasnosť - epocha vytvárania normy i rozvoj ústnej podoby rusínskeho (resp. karpatoruského jazyka) Prvé rusínske písomné pamiatky

- selektuje a charakterizuje jednotlivé jazykové orientácie charakteristické pre obdobie národného obrozenia a po národnom obrození do začiatku 20. storočia, aplikuje, klasifikuje a parafrázuje vedomosti a poznatky o jednotlivých jazykových orientáciách v sledovanom období - selektuje a charakterizuje osobitosti národného rusínskeho jazyka, vymedzuje a opisuje územné teritórium domoviny Rusínov, definuje a diferencuje pojmy národný a kodifikovaný rusínsky jazyk, klasifikuje jednotlivé jazykovo - etnické skupiny Rusínov, stručne charakterizuje základné znaky jednotlivých rusínskych dialektov na Slovensku a v celej Karpatskej Rusi	Jednotlivé jazykové orientácie v čase a aj po čase národného obrozenia Proruská resp. rusofilská jazyková orientácia Rusínska jazyková orientácia Ukrajinská jazyková orientácia Karpatoruská jazyková orientácia - язычіє Členenie rusínskeho národného jazyka domovina Rusínov národný a kodifikovaný rusínsky jazyk teritórium rusínskeho národného jazyka (Lemkovská Rus, Prešovská Rus, Podkarpatská Rus) klasifikácie etnických rusínskych skupín (západné - Lemkovia, Rusnaci a východné - Verchovinci, Doliňania a Huculi) dialekty rusínskeho jazyka na Slovensku a v celej Karpatskej Rusi
Žiak: - charakterizuje pojmy rétorika a rečníctvo, stručne reprodukuje základné informácie z histórie rétoriky - definuje rečnícky štýl a klasifikuje jednotlivé žánre rečníckeho štýlu podľa funkcie, koncipuje jednotlivé žánre rečníckeho štýlu podľa výberu učiteľa, analyzuje jednotlivé ukážky žánrov rečníckeho štýlu a selektuje ich na základe klasifikácie žánrov - aplikuje postup pri zbere údajov v prvotnej fáze tvorby rečníckeho prejavu	Štylistika rétorika - rečníctvo stručná história rétoriky rečnícky štýl žánre rečníckeho štýlu agitačno-propagandistické prejavy - politické (manifestačné, parlamentné, agitačné, diplomatické, mítingové) a súdne (obžaloby, obhajoby) náučné prejavy - lekcie (školské, osvetové), referáty a koreferáty (politické, náučné, organizačné, sprievodné), dialogizované formy (diskusie a polemiky) a cirkevné (homílie a kázne) slávnostné prejavy - verejné a rodinné Etapy tvorby rečníckeho prejavu zber faktov kompozícia rečníckeho prejavu (vstup, oslovenie, jadro, zakončenie)

- aplikuje využívanie jednotlivých rečníckych figúr pri správnej štylizácii rečníckeho prejavu, charakterizuje a definuje jednotlivé rečnícke figúry, aplikuje ich vo vlastnom rečníckom prejave a identifikuje ich v rečníckom prejave iných - aplikuje správny postup pri príprave na interpretáciu textu, definuje a identifikuje jednotlivé typy interpretácie, - koncipuje improvizovaný rečnícky prejav - realizuje vlastný rečnícky prejav s ohľadom na dodržanie a zvládnutie správnej zvukovej kultúry a ortoepickej normy v rusínskom jazyku - aplikuje používanie intonačných nástrojov vo svojom rečníckom prejave - aplikuje používanie vizuálno-kinetických nástrojov a názorných jazykových nástrojov v rečníckom prejave	štylizácia rečníckeho prejavu využívanie rečníckych figúr (anafora, antitéza, apostrofa, apoziopéza, elipsa, enumerácia, epanastrofa, epifora, epizeuxa, gradácia, hyperbola, inverzia, irónia, litotes, metafora, metonymia, perifráza, prirovnanie, rečnícka otázka) príprava na interpretáciu rečníckeho prejavu typy interpretácie (voľná, kombinovaná, bloková, čitateľská interpretácia, čitateľská interpretácia, deklamačná interpretácia memorovaného textu, interpretácia spamäti) improvizovaný rečnícky prejav vlastná realizácia rečníckeho prejavu princípy zvukovej kultúry a ortoepickej normy v rusínskom jazyku intonačné nástroje (silovej, časovej a tonálnej modulácie) akcent (slovný, logický a frázový), pauza, tempo, rytmus, hlasový register, melódia, dýchanie, vlastnosti hlasu vizuálno-kinetické nástroje (mimika, gestikulácia, posturika) názorné jazykové nástroje (konkrétne, symbolické a abstraktné objekty)
Žiak: - charakterizuje umelecký štýl vo všeobecnosti a jednotlivé základné znaky umeleckého štýlu - aplikuje základy teórie literatúry v oblasti v nadväznosti na jednotlivé charakteristiky umeleckého štýlu - charakterizuje význam a postavenie rozprávania v umeleckej literatúre, aplikuje a identifikuje znaky rozprávacieho slohového postupu	Základy umeleckého štýlu základné znaky umeleckého štýlu (estetika, premenlivosť, dynamickosť a variabilnosť) epika, lyrika, dráma rozprávania v umeleckej literatúre rozprávací slohový postup znaky rozprávacieho slohového postupu (výkladovosť, nadväznosť, aktualizácia, subjektívnosť, individuálnosť)

- aplikuje, charakterizuje, identifikuje a formuluje formy a podoby autorskej reči a reči postáv na určených úryvkoch umeleckých textov - charakterizuje, aplikuje a identifikuje jednotlivé dramatizujúce a estetizujúce jazykové nástroje	formy a podoby autorskej reči a reči postáv, nevlastná priama reč, polopriama reč, zmiešaná reč, nepriama reč dramatizujúce a estetizujúce jazykové nástroje (krátke vety, opakovanie, nedokončené vety, historický prízent)
---	--

LITERÁRNA ZLOŽKA

V rámci výučby literárnej výchovy sa kladie dôraz na postupné rozvíjanie čítania od schopnosti analyzovať sémantiku umeleckého textu (analytické čítanie), porozumieť jej a prenikať do znakovkej podstaty textu, až po schopnosť pracovať s jeho významom na vyššej individuálnej úrovni spracovania, t. j. syntetizovať ho, interpretovať a hodnotiť zo všetkých jeho stránok (syntetické, hodnotiace čítanie).

Základným princípom osnovania obsahu je rozvoj čítania ako nástroja na všestranné osvojovanie umeleckého textu. Tento princíp usporiadania obsahu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem umeleckého textu, jeho analýzu a hodnotenie. Základnou úlohou literárnej výchovy na strednej škole je postupný prechod jednotlivými fázami čítania:

- čítanie s porozumením: analýza, syntéza a interpretácia,
- metainterpretácia diela a individuálne hodnotenie literárnych diel.

Štruktúra dokumentu

Literárnu zložku vzdelávacieho štandardu z rusínskeho jazyka a literatúry pre vyššie stredné vzdelávanie pre školy s vyučovacím jazykom rusínskym a s vyučovaním rusínskeho jazyka tvorí výkonový a obsahový štandard v tabuľkovej forme. Štrukturuje prvkom výkonového štandardu sú jednotlivé kompetencie:

I. Technika čítania a verejná prezentácia textu

- Plynulo čítať súvislý literárny text, pri hlasnom čítaní správne dýchať, artikulovať.
- Pri prednese literárneho textu aplikovať vedomosti o zvukovej rovine jazyka, v básnickom texte rešpektovať rytmickú usporiadanosť a frázovať ho v zhode s vlastným chápaním jeho významu.
- Pri spoločnom dramatizovanom čítaní primerane hlasovo prezentovať text postavy dramatického diela.

II. Pamäťové, klasifikačné a aplikačné kompetencie

- Reprodukovať fakty a definície, vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
- Usporiadať známe javy do tried a systémov.
- Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty.
- Integrovať čitateľské skúsenosti, literárnoteoretické a literárnohistorické vedomosti s recepčnými skúsenosťami z iných druhov umenia.

III. Analytické a interpretačné kompetencie

- Analyzovať literárny text z hľadiska štylistických, tematických a kompozičných prostriedkov a určiť ich funkčné využitie v diele.
- Interpretovať literárne dielo, argumentovať výsledkami jeho analýzy a zohľadňovať poznatky z iných informačných zdrojov.
- Hodnotiť dielo z vlastného stanoviska v kontexte doby jeho vzniku a v súčasnom kontexte.

IV. Tvorivé kompetencie

- Parafrázovať dej epického a dramatického diela.
- Transformovať text diela do iného literárneho druhu, formy alebo žánru.
- Vytvoriť básnický text, poviedku, scenár alebo iný kratší umelecký text.
- Interpretovať literárny text.

V. Informačné zručnosti

- Orientovať sa vo verejnej knižnici a jej službách.
- Pracovať s údajmi o knižnom fonde v listkovej a elektronickej podobe.
- Vedieť získať informácie z integrovaného informačného systému a internetu.
- Vybudovať si vlastnú knižnicu.

Vzdelávací štandard pre literárnu zložku predmetu sa skladá z obsahového a výkonového štandardu. Výkonový štandard vymedzuje učebný výkon žiaka a je kritériom na hodnotenie úrovne, ktorú žiak dosiahol na vyučovaní.

Tvorí ho časť usporiadaná do stĺpcov v nasledujúcom poradí:

- výkonový štandard, obsahový štandard.

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas 1. ročníka štúdia.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Literatúra	
Žiak: - charakterizuje historické okolnosti rusínskeho národného obrodzenia, opisuje a vysvetľuje spoločenskú situáciu v Uhorsku v revolučnom roku 1848, identifikuje národnostné problémy a požiadavky Rusínov v ich národnoobrodeneckom hnutí, menuje osobnosti rusínskeho národného obrodzenia (Alexander Duchnovič, Alexander Pavlovič, Adolf Dobrjanskij)	Rusínske národné obrodzenie a rok 1848
Žiak: - charakterizuje, približuje a opisuje najdôležitejšie medzníky v živote najvýraznejšej osobnosti rusínskeho národného obrodzenia a najznámejšieho národného buditeľa Rusínov Alexandra Duchnoviča - chronologicky špecifikuje a charakterizuje literárnu tvorbu a tlačou vydané diela Alexandra Duchnoviča v rozmedzí rokov 1847 - 1865, zostavuje chronológiu života Alexandra Duchnoviča - číta uvedený text s porozumením a reprodukuje jednotlivé okolnosti života Alexandra Duchnoviča uvedené v tomto autobiografickom diele - definuje pojem biografia - charakterizuje hierarchiu morálno-etických princípov Alexandra Duchnoviča - prostredníctvom práce s textom prezentuje kľúčové názory autorov na tvorbu, osobnosť, poslanie a dielo Alexandra Duchnoviča v kontexte porovnania dvoch storočí resp. minulosti a súčasnosti - menuje autorov, ktorí vo svojej tvorbe prezentovali prínos a dielo Alexandra Duchnoviča	Alexander Duchnovič - život a tvorba chronológia života Alexandra Duchnoviča chronológia literárnej tvorby Alexandra Duchnoviča Коротка біографія Александра Духновіча, каноніка прямишівського, ним самим написана - krátka autobiografia Alexandra Duchnoviča Написали о Александрови Духновічови - spracovanie názorov prof. Fedora Aristova a Vasil'a Sočku-Boržavina na život a dielo Alexandra Duchnoviča Literatúra o tvorbe Alexandra Duchnoviča
Žiak: - charakterizuje pojem umenie, vysvetľuje okolnosti a prostriedky teoretického, praktického a estetického vnímania reality	Teória literatúry umenie

- klasifikuje jednotlivé druhy statických, dynamických, slovesných a syntetických druhov umenia - charakterizuje a vysvetľuje pojmy jazyk a slovesnosť - vysvetľuje, charakterizuje a definuje pojmy umelecké dielo, literárna veda, teória literatúry, literárna história, literárna kritika a ich aplikáciu - charakterizuje a popisuje štruktúru literárneho diela	klasifikácia druhov umenia - statické umenie (sochárstvo, maliarstvo, architektúra), dynamické umenie (hudba, balet, pantomíma, film), slovesné umenie (poézia, próza, dráma), syntetické druhy umenia (pieseň, melodráma, herectvo, opera) literatúra ako umenie slova jazyk a slovesnosť umelecké dielo literárna veda teória literatúry literárna história literárna kritika štruktúra literárneho diela - jazykový plán, ideovo-tematický plán, kompozičný plán
Žiak: - porovnáva jazyk poézie Alexandra Duchnoviča so súčasným kodifikovaným rusínskym jazykom - rozlišuje jednotlivé témy a zamerania poetických diel Alexandra Duchnoviča, číta s porozumením a prostredníctvom identifikácie ústrednej témy diel ich selektuje podľa týchto kritérií - reprodukuje spamäti text rusínskej hymny Вручание - vysvetľuje podstatu zameraní jednotlivých tém poézie - národnobuditeľská téma, téma lásky, náboženská a kontemplatívna téma - charakterizuje jednotlivé jazykové orientácie autora (národný rusínsky jazyk, karpatoruský jazyk - jazyčije) a demonštruje ich na vybraných ukážkach v učebnici	Poézia Alexandra Duchnoviča Poetické diela s národno-buditeľskou tematikou Вручание Русин Рускій марш Подкарпатскіи Русины К одродилцу Піснь протонародна Poetické diela s tematikou lásky Послідная моя піснь Піснь о отході любезной EPITHALAMION Poetické diela s náboženskou tematikou Рассуждение о Бозі Створителі Poetické diela s kontemplatívnou tematikou Піснь земледільца - весною

	Жизнь Русина Як было, так и есть Дума на 60-літнюю память Самотность
Žiak: - na základe čítania s porozumením charakterizuje základné znaky prozaickej tvorby Alexandra Duchnoviča, formuluje vonkajšiu a vnútornú charakteristiku postáv idylickej povesti Милен и Любица, identifikuje a parafrázuje panteistickú filozofiu autora povesti, konfrontuje názory postáv s názormi autora a identifikuje súvislosti	Próza Alexandra Duchnoviča charakteristika typických znakov prozaickej tvorby Alexandra Duchnoviča Милен и Любица - idylická povesť
Žiak: - na základe čítania s porozumením charakterizuje základné znaky dramatickej tvorby Alexandra Duchnoviča, dramatizuje a dialogizuje dielo Добродитель превышает богатство, charakterizuje pozitívne a negatívne postavy v uvedenej divadelnej hre	Dramatická tvorba Alexandra Duchnoviča charakteristika typických znakov dramatickej tvorby Alexandra Duchnoviča Добродитель превышает богатство - dramatizácia divadelnej hry
Žiak: - charakterizuje zameranie a ráz etnografickej tvorby Alexandra Duchnoviča - na základe práce s textom О народах крайнянских... a čítania s porozumením interpretuje autorov opis krás fauny a flóry, charakteristiku etnických osobitostí Rusínov 19. storočia, selektuje reálne od nereálneho v diele, vyjadruje vlastné pocity z prečítaného	Prínos Alexandra Duchnoviča v oblasti etnografie Charakteristika etnografických diel Alexandra Duchnoviča О народах крайнянских, или Карпатороссах угорских, под Беськидом в Земплинской, Унгской и Шарішской столицы живущих
Žiak: - charakterizuje a klasifikuje jednotlivé žánre národnej a obradovej poézie Rusínov, identifikuje ich tematické a ideové zameranie, identifikuje hlavné znaky jednotlivých žánrov národnej a obradovej poézie	Z národnej slovesnosti Rusínov Slovenska Národná poézia - ľudové piesne Obradová poézia Koledy a vinše Jarné piesne Piesne na „Русалы“ Piesne s poľnohospodárskymi a erotickými motívmi Žatevné piesne

- opisuje osobitosti živého folklóru vo svojom kraji, vo svojej obci	Piesne na „Вечурках“ Andrejské piesne Piesne na krst Svadobné piesne Pohrebné piesne
- charakterizuje a klasifikuje jednotlivé žánre epickej a lyrickej poézie Rusínov, identifikuje ich tematické a ideové zameranie, identifikuje hlavné znaky jednotlivých žánrov epickej a lyrickej poézie	Epická poézia Historické piesne Balady Lyrická poézia Lúbostné piesne

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas 2. ročníka štúdia.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Literatúra	
Žiak: - vysvetľuje a vyjadruje názory na historické súvislosti v uvedenom období, charakterizuje a reprodukuje okolnosti a všeobecný prínos rusínskej osobnosti Adolfa Dobrjanskeho ako významného politika Rusínov a Slovákov, - charakterizuje a diskutuje o požiadavkách rusínskeho memoranda vo vzťahu k problematike rozvoja Rusínov v Uhorsku, porovnáva uvedené požiadavky so súčasnou potrebou a realitou, formuluje názory na uvedenú problematiku - vyjadruje a charakterizuje formy spolupráce medzi rusínskymi a slovenskými dejateľmi v čase národného obrozenia a spoluprácu medzi uhorskými a haličskými Rusínmi - uvádza príklady literárnych a spoločenských aktivít rusínskych aktivistov v čase národného obrozenia, charakterizuje a vysvetľuje prínos založenia jednotlivých literárnych tlačových orgánov a spoločenských organizácií zameraných na rozvoj Rusínov v oblasti literatúry a ich cirkevno-spoločenského statusu - charakterizuje a interpretuje dopady a negatívne vplyvy maďarizácie v druhej polovici 19. storočia, odôvodňuje dopady týchto negatívnych celospoločenských opatrení v tomto období, reprodukuje a vysvetľuje aktivity Adolfa Dobrjanskeho v oblasti národnobuditeľského boja	Z histórie Rusínov z obdobia matičných rokov - 60 roky 20. storočia Význam diania Adolfa Dobrjanskeho ako politika Rusínov a Slovákov Rusínske memorandum Spolupráca Dobrjanskeho so slovenskými dejateľmi - Štúrom, Hurbanom, Hodžom a Kolárom, spolupráca medzi uhorskými a haličskými Rusínmi Vydávanie literárneho almanachu Поздравление Русинов Літературное заведение Пряшевское Общество Иоана Хрестителя Maďarizácia a jej negatívny vplyv na spoločenskú situáciu v jednotlivých sférach spoločenského života Rusínov Následky maďarizácie Aktivity Adolfa Dobrjanskeho v oblasti národnobuditeľského boja
Žiak: - vo všeobecnosti charakterizuje, opisuje a analyzuje jednotlivé obdobia v živote a v tvorbe Alexandra Pavloviča, aplikuje periodizáciu piatich významných období v tvorbe autora, vysvetľuje súvislosti osobného života Pavloviča s profesijnou realitou	Alexander Pavlovič Periodizácia života a tvorby Alexandra Pavloviča

- chronologicky charakterizuje a interpretuje všetky významné medzníky a životné udalosti Alexandra Pavloviča - chronologicky popisuje a vymenováva najvýznamnejšie literárne diela Alexandra Pavloviča - reprodukuje a charakterizuje životopis Alexandra Pavloviča komplexne - podrobne analyzuje obdobia života a literárnej tvorby Pavloviča, charakterizuje jednotlivé zamerania jeho tvorby - prostredníctvom diela Батькови Духновичови a práce s textom charakterizuje a vysvetľuje názory a tu formulované pocity autora, porovnáva dobové rusínske slová v texte a hľadá analógie so súčasným kodifikovaným rusínskym jazykom, vykonáva ideovotematický rozbor tohto literárneho diela - charakterizuje typické postupy a literárne figúry používané pri poetickej tvorbe Pavloviča - analyzuje poému Став бідного селянина so sociálnou tematikou, taktiež analyzuje a identifikuje prvky romantizmu v tomto diele, vyhľadáva a definuje historické súvislosti vykreslené v texte, realizuje komplexný ideovo-estetický rozbor diela, porovnáva a konfrontuje životné podmienky Rusínov v 19. storočí so súčasnosťou, porovnáva jazyk diela so súčasnou kodifikovanou podobou rusínskeho jazyka - charakterizuje a analyzuje zamerania literárnej tvorby a osvetovej práce Alexandra Pavloviča	Chronológia životných udalostí Alexandra Pavloviča Chronológia literárnej tvorby Alexandra Pavloviča Komplexný životopis Alexandra Pavloviča 1. obdobie života a tvorby Alexandra Pavloviča - (roky detstva a štúdií vo Ľvove, Bardejove, Miškovci a v Jágri - 1819 až 1843 2. obdobie života a tvorby Alexandra Pavloviča - roky bohosloveckých štúdií v Trnave, vplyv inteligencie na formovanie jeho názorov, poznávanie spoločenského života a potrieb Slovákov a Rusínov - 1843 až 1847 Батькови Духновичови Charakteristika poetických postupov poeta Pavloviča: epiteton, prirovnania, metafory, rýmovanie a kompozícia 3. obdobie - roky 1847 - 1851 Поэма Став бідного селянина 4. obdobie - roky 1851 až 1863 Korešpondencia a publikovanie v rusínskej tlači v Uhorsku a v Haliči
--	---

- charakterizuje a analyzuje zamerania 5. najproduktívnejšieho obdobia literárnej tvorby a osvetovej práce Alexandra Pavloviča počas pastorácie vo Svidníku - charakterizuje, spoznáva a špecifikuje úskalia literárnej, pastoračnej a národnobuditeľskej práce v uvedenom období, vyjadruje vlastnými slovami prínos a odkaz Pavloviča pre súčasnosť - prostredníctvom ukážok z poézie Alexandra Pavloviča klasifikuje jednotlivé ústredné motívy, tematiky a jazyk jednotlivých diel, - číta s porozumením a realizuje ideovo-estetický rozbor vybraných poetických diel - menuje autorské diela publikované o prínose, živote a diele Alexandra Pavloviča v 20. storočí - podrobne analyzuje kompozíciu diela Кумова вечера - vysvetľuje, definuje a aplikuje pojmy kompozícia literárneho diela, dialóg, sujet, idea, komponenty	Kultúrno-osvetová práca počas pastorácie v Beloveži Rozširovanie literárnych kontaktov a spolupráce so slovenskými spisovateľmi (Bohuš Nosák-Nezabudov, Ján Andraščík, Jonáš Záborský) 5. obdobie - roky 1863 až 1900 Pastoračná, publikačná, literárna a národnobuditeľská práca Alexandra Pavloviča vo Svidníku Spolupráca a koordinácia buditeľskej práce s ostatnými dejateľmi v regióne Makovice (I. Polivka, A. Marťak, S. Petrik) Aktívna publikačná činnosť v spektre aktuálnej rusínskej tlače v Rakúsko - Uhorsku (Світ, Листок, Новый Світ, Карпат, Місяцесловы) Aktívna spolupráca s rusínskymi spisovateľmi (Stavrovskij-Popradov, Fencik, Silvaj, Mitrak) Prínos Pavloviča v oblasti etnografie - zbierky národných piesní, balád, rozprávok a pod. Výber z poetickej tvorby Alexandra Pavloviča Прощання Пісник для маковіцької руської дітви Отечество Пісня карпатогорця Дума карпатоборця Коли муровали білу Маковіцю Думки над могилою під Бардієвом на 1849 рік Ясна пісня Пісня пастуха Гучать горы і долины Бача старий при кошарі, смутно пискать на фуярі Гучать горы і долины Vydania poézie Alexandra Pavloviča publikované v 20. storočí Кумова вечера - analýza kompozície diela Kompozícia literárneho diela Postavy a ich charakteristika Vzájomné vzťahy medzi postavami
---	---

kompozície, prológ a epilóg, klasifikuje a selektuje postavy podľa stanovených kritérií a charakterizuje vzťahy medzi postavami	Dialóg Sujet Opisy podmienok a spôsobov života Rusínov na sklonku 19. storočia Idea Komponenty kompozície: expozícia, zauzlenie, priebeh deja, kulminácia, rozuzlenie Prológ a epilóg
Žiak: - charakterizuje a opisuje tvorbu Popradova vo všeobecnosti so zameraním na jednotlivé medzníky v chronológii jeho života a literárnej tvorby a aspekt jazyka a jazykovej orientácie - analyzuje a charakterizuje prvopočiatky poetickej tvorby Julija Stavrovského-Popradova prostredníctvom práce s textom v jednotlivých ukážkach - reprodukuje zámery a myšlienky autora publikované v národnobuditeľských dielach autora, analyzuje a opisuje východiská vzťahu autora k svojmu národu - vysvetľuje súvislosti preberania slovenských reálií do poetickej tvorby autora v rusínskom jazyku - číta s porozumením text lyricko-epickej básne, analyzuje text básne a realizuje ideovo-estetický rozbor diela, vypisuje a identifikuje poetické a štylistické figúry, analyzuje jednotlivé časti básne, formuluje jednotlivé pohnútky autora k napísaniu básne, reprodukuje spamäti určené časti textu básne, konfrontuje opis Spiša v podaní autora s vlastným ponímaním v súčasnosti, formuluje a napíše úvahu o svojom rodnom kraji, kde sa narodil, kde žije	Julij Stavrovskij-Popradov Tvorba Julija Stavrovského-Popradova Chronológia života Julija Stavrovského-Popradova Chronológia literárnej tvorby Julija Stavrovského-Popradova Začiatky poetickej tvorby Julija Stavrovského-Popradova Сон Тугый смуток в чужині Вечером на чужини Одпорователю народности Розлука Прощание Я русский Моёму народу Оговарячам нашим Одповідь неприятелёви славянства Морена Спіш - lyricko-epická báseň

- číta texty s porozumením, reprodukuje ich vlastnými slovami, identifikuje ústrednú ideu a motívy diel, charakterizuje jazyk autora v jednotlivých etapách, analyzuje jednotlivé texty z pohľadu nich zamerania a podstaty, hľadá a identifikuje priame súvislosti minulosti so súčasnosťou - prezentuje a komentuje prehľad a vytvára systematizáciu tvorby Stavrovského-Popradova - menuje a identifikuje kľúčové súvislosti histórie Rusínov 2. polovice 19. a začiatku 20. storočia	Výber z poetickej tvorby Julija Stavrovského-Popradova Я Русин Зимушній вечур Завхабте надію, же ту принадлежите! Повість о чудотворнім лічітелєви Prozaické diela Julija Stavrovského-Popradova Путovania по під Карпаты Posledné roky života a tvorby Stavrovského-Popradova Уріілу Метеору Ку угроруським Завхабте надію, же ту принадлежите! Systematizácia a periodizácia tvorby Stavrovského-Popradova Systematizácia histórie Rusínov 2. polovice 19. a začiatku 20. storočia
Žiak: - charakterizuje, analyzuje a definuje jednotlivé epické žánre, porovnáva ich z hľadiska zamerania	Еpické žánre v literatúre rozprávanie novela povešť román epopeja pieseň, hrdinská pieseň bájka balada poéma báseň s epickým dejstvom

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas 3. ročníka štúdia.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Literatúra	
Žiak: - charakterizuje a opisuje politickú situáciu v druhej polovici 19. storočia ovplyvňujúcu národnobuditeľský proces a rozvoj literatúry, porovnáva uvedené obdobie a hľadá analógie s históriou predošlých desaťročí, vyhľadáva informácie o maďarizačných aktivitách biskupov Valiia a Paňkeviča v dostupnej literatúre, resp. na internete, navrhuje dobové riešenia politickej i spoločenskej situácie Rusínov, kriticky hodnotí spomínané historické súvislosti, diskutuje o dopadoch maďarizácie na rozvoj Rusínov	Historické súvislosti a literárny proces u Rusínov v druhej polovici 19. storočia 1867 - Rakúsko-Uhorské vyrovnanie a jeho dopady na národnostný rozvoj a literárny proces Maďarizačné aktivity biskupa Jána Váliya a biskupa Štefana Paňkeviča a dopady týchto aktivít na rusínske školstvo v rusínskych regiónoch Snahy Adolfa Dobrjanskeho o plnú autonómiu karpatoruskej cirkvi
Žiak: - charakterizuje život a dielo Anatolija Kralického, opisuje zamerania a okruhy jeho prozaickej literárnej tvorby - prostredníctvom čítania s porozumením a analýzou vybraných prozaických textov z uvedených diel charakterizuje historický rozmer prózy Kralického, vysvetľuje rozdiel medzi povest'ou a inými druhmi prózy, selektuje a vyjadruje sa k jednotlivým historickým motívom jednotlivých diel, hľadá analógie medzi slovenským a rusínskym romantizmom vo vzťahu k prozaickej tvorbe autorov - prostredníctvom práce s textom charakterizuje a vyhľadáva a vysvetľuje vlastnými slovami jednotlivé prvky a motívy so sociálnou tematikou	Anatolij Kralickij Život a dielo najznámejšieho rusínskeho prozaika druhej polovice 19. storočia Historická próza pod vplyvom romantizmu Князь Лаборець Федор Петрюк Не ходь Гріцю, на вечерніці Святоюрський монастирь в Лівадії Югославскы амазонкы Патырь на полонинах Sociálna próza Пиялка Ексекутор Дяк Сільський учитель Жывотны уломкы

- prostredníctvom práce s textom charakterizuje a vyhľadáva a vysvetľuje vlastnými slovami jednotlivé prvky a motívy biblicko-mytologickej prózy - interpretuje stručný prehľad prekladateľských aktivít Kralického a prezentuje a charakterizuje taktiež vybrané texty a práce Kralického z oblasti etnografie, cestopisy a ďalšie prozaické diela s tematikou histórie - vyhľadáva netypické a zaujímavé slová v textoch a vysvetľuje a prekladá ich, hľadá ich správnu podobu v súčasnom kodifikovanom jazyku, na základe prečítaného formuluje hlavnú ideu a tému vybraných prozaických diel, charakterizuje jednotlivé postavy v dielach, selektuje ich podľa určených kritérií, identifikuje znaky romantizmu a sentimentalizmu vo vybraných textoch - reprodukuje jednotlivé texty, koncipuje výpisky a osnovu - prostredníctvom štúdia a práce s textom na konceptovaní historických prozaických diel špecifikuje a reprodukuje jednotlivé historické témy viažuce sa k histórii regiónu Rusínov	Biblicko-mytologická próza Мойсей Прометей Prekladateľské aktivity Kralického Preklady a publikovanie diel slovenských spisovateľov (Jána Hollého, Pavla Jozefa Šafárika, Svetozára Hurbana Vajanského) do ruského jazyka Práce Kralického z oblasti etnografie Етнографічні дрібности із життя Словаків Свадьбы обычаї Шаріських Словаків Cestopisy Anatolija Kralického Із спо́мінків, позгортаних можностей двойтыжднёвого перебування меджі Угорськими Словаками Свадьбыны обычаї у Лабірських Русинів Русины Лабірськы в Угорщині Ďalšie historické prozaické diela Kralického Даты ку історії Угорських Русинів подля жрідел Базіловіча і Балудяньского Стародавны історічны памятки і записы Северовыходна Угорщина Історічны урывкы, односячі ся к Угорській Русі Дімітрій Рац - угроруський дворян О Чіні св. Базиля в загалностях, Супис монастирів ЧСВВ, существовавших колиська у Мараморошу Літопис Мукачовского монастиря Літопис Краснобрідьского монастиря
Žiak: - približuje a charakterizuje najdôležitejšie medzníky v živote a tvorbe Mitraka, charakterizuje a selektuje jeho diela podľa tematických, ideových a literárno-teoretických prvkov	Alexander Mitrak Život a dielo Alexandra Mitraka

- na základe práce s textom a čítania s porozumením interpretuje jednotlivé tematiky v poézii autora, realizuje ideovo-estetický rozbor básní - charakterizuje cestopisné dielo Mitraka - interpretuje zamerania etnografických a folkloristických prác Mitraka, konfrontuje zistené so súčasnosťou, reprodukuje analógie architektúry a svadobných obradov minulosti a súčasnosti - charakterizuje tvorbu slovníkov Mitraka	Prehľad literárnej tvorby Mitraka podľa jednotlivých žánrov Poézia Mitraka s buditelskou a patriotickou tematikou Хмарно, темно Мы убогы, мало нас На Верьховині Любте наш народ Моє пробуджіня Добрі тому багатому На смерть Андрія Медвецького Cestopisné dielo Mitraka Почутки із путованя по Верьховині Diela Mitraka s etnografickou a folkloristickou tematikou Домики или избы угро-русских крестьян Как исполняет свои весенние работы угро-русский народ? Свадьба угорских пусских, записанная Александром Митраком Tvorba slovníkov Mitraka Русько-мадярьский словник Мадярьско-руський словник
Žiak: - charakterizuje a interpretuje hlavné okolnosti života a diela Ivana Silvaja - na základe uvedených diel charakterizuje prínos v oblasti žánrovej pestrosti a špecifickej estetickej a jazykovej kultúry autora - opisuje a charakterizuje jednotlivé žánre v poetickej a prozaickej tvorbe Silvaja, identifikuje tematické zameranie jeho tvorby (sociálna tematika a národnostný útlak Rusínov) a na základe prečítaného vysvetľuje, konfrontuje názor autora na uvedenú problematiku resp. formuluje vlastné názory na uvedené diela	Ivan Silvaj (Urijil Meteor) Život a dielo Ivana Silvaja Автобіографія Зозбераны творы Выбраны вытворы Poézia Silvaja Бідна сиротина Шкварка Споза гір Горяча свічка Прóза Silvaja Balady

- vyčleňuje, identifikuje a definuje jednotlivé žánre (bájka, balada) v tvorbe Silvaja s demonštráciou ich prítomných identifikátorov	Старый Демко Федор Корятовіч Левобийця
- analyzuje a na príkladoch v textoch demonštruje prítomnosť humorných a satirických motívov v jednotlivých prozaických dielach autora, identifikuje a vysvetľuje jednotlivé slovné formulácie, prítomné štylistické figúry resp. ustálené slovné spojenia v textoch autora	Бájку Вовк і волы Humorné a satirické prozaické diela Silvaja Грайцарёва комедія Люде у желізних калапах Єдноднёве царство Шестак
- identifikuje rôzne motívy so sociálnou tematikou (sociálna nerovnosť, alkoholizmus, osobné nešťastie, závislosť chudobných od vôle majetných)	Publicistika Silvaja Положіня угорських Русинів під веджінем Штефана Панковіча, єпіскопа Мукачовского Проза со социálnou tematikou Про єден погарик палінкы Біда, нїт Жыда Сироты Міліонарь
- menuje nepublikované rukopisné diela Silvaja	Nepublikované rukopisné prozaické diela Silvaja Голод і одзыв Фамелія Суперници Миле обыстя Терезве село
- charakterizuje tematické zameranie uvedenej novely a prózy	Historická novela Денніця меджі звїздами Historická próza Мати і невіста
- analyzuje folkloristické a etnografické práce Silvaja so zameraním na porovnanie ich tematík so súčasnosťou - charakterizuje progresívne znaky osobnosti Ivana Silvaja	Folkloristická a etnografická práca Silvaja Свадбяны обряды в Угорській Руси

Žiak:	Eugenij Fencik
- charakterizuje a prezentuje život a dielo Eugenija Fencika so zameraním na jednotlivé životné udalosti a okolnosti ovplyvňujúce jeho tvorbu - analyzuje kompozíciu vybraných poetických textov, porovnáva jazyk používaný v dielach Fencika so súčasnou podobou kodifikovaného jazyka - na základe čítania s porozumením identifikuje ústredné témy a idey jednotlivých diel a klasifikuje ich - charakterizuje a identifikuje rytmiku jednotlivých poetických diel, klasifikuje a identifikuje rýmy, kompozíciu, realizuje ideovo-estetický rozbor diel - identifikuje rytmické stopy v jednotlivých dielach, vypisuje resp. menuje štylisticky príznakové slová podľa zadania, vyhľadáva symboly - menuje, charakterizuje a identifikuje motívy národnej hrdosti v protíváhe k zrade národných ideálov (Учитель - неборак), charakterizuje postavy prozaických diel, na základe čítania s porozumením vykresľuje a charakterizuje pozitívny ideál rusínskeho patriota v druhej polovici 19. storočia a konfrontuje tento ideál s aktuálnou realitou so zameraním na jeho relevantnosť v súčasnosti	Život a dielo Eugenija Fencika Poetická tvorba Fencika Ку Підкарпатській Руси Береговській руській молодезі Моїм краям на новий рік Нігілістам Слав'янам На руїнах Невичанського граду Зима Умераючий поета Роёта Корятівч Умеlecká próza Fencika Нищі духом Учитель - неборак Карпаты Прóза s tematikou dedinského života a prostredia Василь Кобыляк - коваль Посповіді дїда Данила Бадзё Василь - колесарь Бісіда дїда Данила із Мошком Román В отцёвщині без отцёвства Literárno-historické práce Начеркнута угро-руської письменности Початок нашої письменности О славянських языках і літературах Начеркнута словенської поезії Patriotická lyrika Fencika К Угорській Руси Над верхівлём

- charakterizuje prínos autora v dlhoročnom redigovaní a vydávaní týždenníka Листок	Тýždenník Листок a jeho redigovanie
Žiak: - charakterizuje a prezentuje životnú púť a dielo Ivana Daniloviča - Korytnianského so zameraním na jednotlivé životné udalosti a okolnosti ovplyvňujúce jeho tvorbu - dramatizuje vybrané ukážky z tvorby autora a charakterizuje dejovú líniu dramatických diel, dialogizuje text, improvizuje, modifikuje a parafrázuje text podľa vlastného uváženia so zreteľom na zachovanie dejovej línie a obsahu dramatického diela	Ivan Danilovič - Korytnianský Život a dielo Ivana Daniloviča - Korytnianského Dramatická tvorba Daniloviča - Korytnianského Родинна славность - komédia v troch dejstvách Обдурєвачі - komédia v jednom dejstve Мачкагазі атеїста - humoreska
Žiak: - charakterizuje a prezentuje životnú púť a dielo Petra Azarija so zameraním na jednotlivé životné udalosti a okolnosti ovplyvňujúce jeho tvorbu - analyzuje a charakterizuje jednotlivé najvýraznejšie znaky poetiky autora, identifikuje motívy nenaplnenej lásky a hlbokého vzťahu autora k prírode, vykresľuje a charakterizuje ideál lásky autora a konfrontuje ho so svojim ideálom, prezentuje túto osobnú konfrontáciu písomne resp. ústne, porovnáva jazyk autora s kodifikovaným rusínskym jazykom, analyzuje jednotlivé texty a realizuje riadený ideovo-estetický rozbor	Peter Azarij Život a dielo Petra Azarija Poetická tvorba Azarija Motív lásky v poetickej tvorbe Ку ідеалови Моя Motív lásky k prírode v poetickej tvorbe Весна
Žiak: - charakterizuje a prezentuje životnú púť a dielo Teodozija Zlockého so zameraním na jednotlivé životné udalosti a okolnosti ovplyvňujúce jeho tvorbu - klasifikuje tvorbu autora žánrovo a tematicky, vysvetľuje názor autora na národnú rusínsku reč a folklór pri ich včleňovaní do jeho literárnej tvorby	Teodozij Zlockij Život a dielo Teodozija Zlockého Zber etnografických a folklórnych diel Publikovanie v časopise Світ Зборник русинських співанок

- analyzuje texty diel a identifikuje predovšetkým okruh tém národnostného útlaku a jeho popisovaných foriem, charakterizuje prítomnosť a dôvody autorovho častého pesimizmu prítomného v jeho dielach s patriotickou tematikou - interpretuje skrytú sémantiku a autorov úmysel vo vzťahu k identifikovaným spoločenským reáliám zobrazovaných v dielach s humornou tematikou, koncipuje vlastné krátke satirické texty, ktoré poukazujú na súčasnú realitu spoločenského života Rusínov - na základe práce s textom a čítania s porozumením realizuje ideovo-estetický rozbor diel, zameranie, tematiku resp. žánrový rozmer romantickej poémy a povesti - dedukuje ideu jednotlivých diel	Patriotická lyrika Zlockého Ку народенинам Ку Світови Я Русин Соловеї Русин на постели смертелній Поэзия с humornou tematikou Утіха Нагробный напис Попадина причіна Плач Жыда Romantická poéma Кобзарь Povesti Zlockého v prozaickej forme Стойка Мстислав Товарішове Опустілий дім Поган - дівча Кобасов
Žiak: - charakterizuje, prezentuje a informuje o životnej púti a diele Petra Kuzmjaka so zameraním na jednotlivé životné udalosti a okolnosti ovplyvňujúce jeho tvorbu - vysvetľuje využívanie symboliky zvierat (kukučka), charakterizuje typy rýmovania v jednotlivých ukážkach, porovnáva tému a ideu ukážok, číta s porozumením a analyzuje jazyk autora resp. ho porovnáva so súčasným kodifikovaným rusínskym jazykom - formuluje vlastnú krátku báseň na tému „sloboda Rusínov v súčasnosti na Slovensku a v Európe“	Peter Kuzmjak Жітот а діело Петра Козм'яка Poetická tvorba ovplyvnená ľudovými piesňami Прилетіла зозуленька Співай, жаворонку

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas 4. ročníka štúdia.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Literatúra	
Žiak: - vysvetľuje a aplikuje vedomosti vo vzťahu k periodizácii historických udalostí v spoločenskej, politickej i umeleckej oblasti rozvoja Rusínov 20. storočia, selektuje jednotlivé obdobia, charakterizuje ich	Historická situácia a literárny proces u Rusínov v 20. storočí Periodizácia historických udalostí 20. storočia: 1. Od začiatku 20. storočia do konca 1. svetovej vojny 2. Medzivojnové obdobie (1918 - 1945) 3. Povojnová a súčasná situácia v kultúrnom i spoločenskom živote Rusínov na Slovensku
Žiak: - charakterizuje jednotlivé časové etapy života Ivana Kizaka so zameraním na oblasť jeho aktivít spojených s rozvojom rusínskeho školstva a vzdelanosti, vysvetľuje a vyjadruje sa k autorovým aktivitám na poli spoločenského života a kultúrno-osvetovej práce - charakterizuje Kizakov prístup k chápaniu problematiky rusínskej jazykovej otázky a aplikuje ho na práci s originálnym textom autora so zameraním na porovnanie dialektových odlišností doby a jej odchýlky od aktuálnej kodifikovanej normy - číta s porozumením texty poetických diel Kizaka a charakterizuje v nich jednotlivé témy a motívy	Ivan Kizak Život a dielo Ivana Kizaka Rusínske školstvo a Kizak (inšpektorská činnosť, redigovanie časopisu Руська молодеж, autorstvo učebníc Читанка a Букварь) Aktivity Kizaka na poli spoločenského života a kultúrno-osvetovej práce (aktivity v rámci Общества Александра Духновича a Руського клубу, založenie „Руського дому“) Kizak a jazyková otázka (užívanie živého národného rusínskeho jazyka na báze miestnych dialektov) Пісень о отцѣвщині Русин в розкошу
Žiak: - charakterizuje jednotlivé časové etapy života Andreja Karabeleša so zameraním na oblasť jeho aktivít na poli spoločenského života a kultúrno-osvetovej práce	Andrej Karabeleš Život a dielo Andreja Karabeleša

- charakterizuje a klasifikuje najfrekventovanejšie motívy prítomné v tvorbe Andreja Karabeleša, opisuje a interpretuje jeho názory v jednotlivých ukážkach	Poetická tvorba autora Зобраны стихотворіня В луках поссиваня На смертелній грані У Карпатах Ўрывку Карпатьска расповідь, Смерть квіток
Žiak: - charakterizuje jednotlivé časové etapy života Márie Dufaňovej so zameraním na oblasť jej aktivít na poli spoločenského života a kultúrno-osvetovej práce - prostredníctvom ukážky z diela Они ся все ненавидять... demonštruje jazyk diela, jazykovú orientáciu autorky, charakterizuje problematiku polarizácie jazykovej orientácie medzi rusínskou inteligenciou doby, polemizuje o aktuálnych jazykových orientáciách súčasnosti	Mária Dufaňová Život a dielo Márie Dufaňovej Poetická tvorba autorky Вydávanie poézie v časopise Русское слово Dufaňovej jazyková orientácia Они ся все ненавидять...
Žiak: - charakterizuje jednotlivé časové etapy života Andreja Soľankina - Štilichu so zameraním na poetickú tvorbu a jeho jazykovú orientáciu - číta s porozumením text Катюляйгородок, interpretuje text vlastnými slovami, charakterizuje hlavného hrdinu, reprodukuje text	Andrej Soľankin - Štilicha Život a dielo Andreja Soľankina - Štilichu Jazyková orientácia Andreja Soľankina - Štilichu Tvorba pre deti a mládež Катюляйгородок
Žiak: - charakterizuje jednotlivé časové etapy života Alexeja Fariniča, prínos autora vo vzťahu k rozvoju rusínskeho školstva v 40. rokoch 20. storočia, charakterizuje tvorbu autora so zameraním na jednotlivé motívy (filozofovanie nad zmyslom života, kolaborácia rusínskej inteligencie pod vplyvom spoločenskej situácie terajšej politiky, opisy krás prírody a sociálneho útlaku v krajoch obývaných Rusínmi) - jednotlivé texty interpretuje s porozumením, stanovuje hlavné myšlienky diel, hľadá analógie	Alexej Farinič Život a dielo Alexeja Fariniča Vydávanie časopisu pre rusínskych študentov v Prahe Молода Русь a zostavenie dvoch literárnych antológií Возрождение Pedagogická činnosť Fariniča Farinič a ukrajinizácia rusínskeho školstva Оцілєва ружа Снопик

jednotlivých tematík so súčasnosťou, charakterizuje jazyk autora a porovnáva ho so súčasnou jazykovou normou	Земный вздох невтішний Пісень рабства Коломыйкы
Žiak: - charakterizuje východiská literárnej kritiky a literárnej histórie v úvode 20. storočia, prezentuje tvorbu Nikolaja Beskida so zameraním na jeho literárno-historické aktivity a spracovania jednotlivých literárno-historických diel, charakterizuje život a dielo Nikolaja Beskida	Literárna kritika prvej poloviny 20. storočia Nikolaj Beskid - najvýznamnejší literárny historik 20. a 30. rokov 20. storočia Život a dielo Nikolaja Beskida Literárno-historické diela Beskida Карпатьяска Русь Карпаторуська старина Александр Василёвич Духнович і ёго поезія Поезія Юлія Ставровского - Попрадова Юлій Ставровський - Попрадов Зобраны творы Євгенія Фенцика
Žiak: - charakterizuje a odôvodňuje historické, politické a spoločenské okolnosti ovplyvňujúce rozvoj rusínskej literatúry po roku 1945	Rusínska literatúra po roku 1945 Spoločenská a politická situácia po roku 1945 Denacionalizácia a dekatolizácia Rusíni a komunistický režim
Žiak: - charakterizuje, interpretuje a opisuje jednotlivé časové etapy života a tvorby autora, klasifikuje jednotlivé žánre typické pre tvorbu autora - interpretuje tematické a ideové zameranie jednotlivých diel, charakterizuje bájku ako žáner, aplikuje jej typické charakteristiky na jednotlivých ukážkach - v krátkosti dramatizuje bájky a text Приповідка о дротарєви - klasifikuje a charakterizuje národopisné a spomienkové diela v tvorbe autora - realizuje ideovo-estetické rozbor vybraných textov so zameraním na ideu a tematiku diel	Mikolaj Kseňak Život a dielo Mikolaja Kseňaka Байкы Mikolaja Kseňaka Атом і Віл Сізіф і Румен Зобудив ся Варгол Збierka бájок Выбраны байкы Divadelná hra pre deti Дротарик Tematika drotárstva v tvorbe Mikolaja Kseňaka Приповідка о дротарєви Нáродна ро́ема Ой, на Петра, Павла... Нáродописно-спомienkové diela О камюньских майстрах Біда Русинів з дому выганяла Ideovo-estetický rozbor vybraných diel Высокий Дзвін

- porovnáva jazyk autora (dialekt obce Kamienka v okrese Stará Ľubovňa) s kodifikovanou normou rusínskeho jazyka	Слон і соломка Крейда і Рянда Фахман Байка Бык і Соловейко
Žiak: - charakterizuje a interpretuje jednotlivé časové etapy života a tvorby autora - číta s porozumením sociálno-psychologický román Русины, charakterizuje postavy diela a interpretuje sociálne postavenie a situáciu, v akej sa ocitli jednotlivé postavy románu, vcitňuje sa do prežívania a psychického prežívania postáv v jednotlivých situáciách, vysvetľuje mnohé neznáme rusínske slová prítomné v texte, charakterizuje bohatstvo jeho umeleckého vyjadrovania, opisuje jednotlivé postavy v diele so zameraním na ich sociálne postavenie a psychické prežívanie jednotlivých situácií	Vasiľ Petrovaj Život a dielo Vasiľa Petrovaja Román Русины Sociálno-psychologický aspekt v tvorbe Vasiľa Petrovaja
Žiak: - charakterizuje, interpretuje a opisuje jednotlivé časové etapy života a tvorby autora, klasifikuje jednotlivé žánre typické pre tvorbu autora - identifikuje a klasifikuje jednotlivé typické motívy v poetickej tvorbe Suchého - charakterizuje rytmickú i rýmovú previazanosť básne Зелепавка a vyhľadáva v nej metaforu a určuje tému a ideu diela - na základe básne Міць слова vysvetľuje prečo autor prikladá slovu takú veľkú vážnosť, vypisuje pasáže s textu Мурована вода, ktoré majú spojenie s uvedenou povest'ou v diele	Štefan Suchý Život a dielo Štefana Suchého Tvorba autora v ukrajinskom jazyku Збірники поезії Гірська вишня а Сонячна композиція Tvorba autora v rusínskom jazyku Poetická tvorba a tematické zameranie diel (motívy rôznych oblastí ľudskej existencie, motív prírody, rôzne motívy z aktuálneho rusínskeho národnostného života) Русинський співник Похвала стромови Із Помрачком Сверщок Діалог із 100-річним Юрком Бавловичом зо Стащина Сентімент

- reprodukuje báseň По доджу - odôvodňuje, prečo autor v básni Нане лове ponecháva názov diela v rómskom jazyku, porovnáva žartovné a seriózne pasáže textu - na základe básne Медведик із ербу porovnáva a interpretuje spája črty medveďa s rusínskou povahovou charakteristikou, určí tému a ideu básne, identifikuje časti textu, ktoré svedčia o kritike rusínskeho „odrodenectva“ - na základe básne Енді сидать на машину вічності пише charakteristiku Andyho Warhola podľa vlastností uvedených v texte, interpretuje životopisné informácie o maliarovi - humorným spôsobom interpretuje a rozpráva obsah vybranej príhody z novely О пекелнім цапови, charakterizuje postavy v uvedenom diele - koncipuje vlastné krátke humorné texty - dramatizuje a dialogizuje úryvok z tragikomédie Выбраны урывкы із Старой і Новой заповіді, podľa jednotlivých replík úryvku koncipuje úvahu na ľubovoľnú tému, ktorú evokuje úryvok - charakterizuje literárnu tvorbu autora pre deti a mládež prostredníctvom práce s textom vybraných diel Азбукарня а Слон спід Кычары - charakterizuje metodicko-didaktické dielo autora vo vzťahu k rozvoju rusínskeho školstva v porevolučnom období	Мурована вода По доджу Енді сидать на машину вічності Зелепавка Миць слова Руменець про сто сердць Нане лове Медведик із ербу Репованя о приватнім звіринцю Зборнік гуморных пріbehов Як Руснакы релаксують Filmový scenár Грїх і покаяніє Юрка Лжеумершого Novela О пекелнім цапови Novela Росповіданя о Ангеліці і діректорови Tragikomédia Выбраны урывкы із Старой і Новой заповіді Rozhlasové hry Добра Вода, Склероза, Рулета, Хліб душы отця Александра, Владыка або Добрый ученик Хріста Literatúra pre deti a mládež Азбукарня Слон спід Кычары Metodicko-didaktické dielo Štefana Suchého
--	--

Žiak: - charakterizuje, interpretuje a opisuje jednotlivé časové etapy života a tvorby autorky, klasifikuje jednotlivé motívy a tematiky typické pre prozaickú tvorbu autorky - na základe diela <i>Посквітнута планка</i> charakterizuje jednotlivé vykreslené úryvky a zlomky osudov dvoch ženských generácií, aplikuje a identifikuje prítomnosť symbolov v texte, konfrontuje uvedené s aktuálnou realitou, charakterizuje a analyzuje kompozíciu diela - na základe práce s textom identifikuje využívané regionalizmy resp. dialektizmy a hľadá k nim spisovné ekvivalenty - číta s porozumením ukážky z jednotlivých diel, reprodukuje texty	Mária Maľcovská - Parasková Život a dielo Márie Maľcovskej - Paraskovej Tvorba autorky v ukrajinskom jazyku Zborníky príbehov <i>Юльчина тайна</i> a <i>Поточина</i> Motívy v diele autorky (ženská tematika, osud rusínskej matky, život na dedine, patriarchálny spôsob života, predsudky, kontrast minulosti a súčasnosti) Prozaická tvorba v rusinskom jazyku <i>Манна і оскомина</i> <i>Материна свічка</i> <i>Посквітнута планка</i> <i>Єдиначок</i> <i>Під русиньським небом</i> <i>Русиньскы арабескы</i> <i>Приповідкова лучка</i>
Žiak: - charakterizuje, interpretuje a opisuje jednotlivé časové etapy života a tvorby autora, klasifikuje jednotlivé motívy a tematiky typické pre prozaickú tvorbu autora - charakterizuje autorove folklórne zborníky, menuje najznámejšie - interpretuje texty s motívom vyst'ahovania sa z rodnej obce Ostružnica a charakterizuje autorove prežívanie vo vzťahu k tejto negatívnej životnej skúsenosti, analyzuje dopad tejto skutočnosti na jeho osobnosť - číta s porozumením jednotlivé diela a realizuje ich ideovo-estetický rozbor	Jurko Charitun Život a dielo Jurka Charituna Folklórne zborníky <i>Спи дитино спи</i> <i>Ластівочки прилетіли</i> <i>Ой краю мій рідний</i> <i>Книга роєзие Гуслі з явора</i> <i>Свідок</i> <i>Любов</i> <i>Під бучком</i> <i>Скрипліня</i>

Žiak: - charakterizuje, interpretuje a opisuje jednotlivé časové etapy života a umeleckej tvorby autora - identifikuje a charakterizuje vizuálnu obraznosť v básňach autora - porovnáva básne Bicka a Charituna vo vzťahu k témam, obraznosti a symbolike - interpretuje a reprodukuje aktuálne informácie o Múzeu moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach, koncipuje reportáž	Michal Bicko Život a dielo Michala Bicka Vizuálna obraznosť básní Michala Bicka Нігда єм собі не думав Взадогузь летіли ворони Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach
Žiak: - charakterizuje, interpretuje a opisuje jednotlivé časové etapy života a poetickej tvorby autora - charakterizuje východiská autorovej tvorby so zameraním na najmodernejšie prejavy súčasnej ruskej poézie - identifikuje a klasifikuje jednotlivé ústredné témy, motívy a idey, poeticke figúry a vysvetľuje ich - na základe úryvku z básne Myxa в yci nachádza dôsledky a príčiny bájkovej alegórie, vysvetľuje a identifikuje jej prítomnosť v texte	Valerij Kupka Život a dielo Valerija Kupku Poetická tvorba Valerija Kupku v ruskom jazyku Непостоянность Скоморошины Муха в yci Ліза тихша, як монастырь Zborníky poézie v rusínskom jazyku Дом без світла Prekladateľská činnosť autora
Žiak: - charakterizuje a odôvodňuje historické, politické a spoločenské okolnosti ovplyvňujúce rozvoj rusínskej literatúry po roku 1945 - identifikuje a charakterizuje jednotlivé znaky profolklórnej prstonárodnej literatúry (tradičný okruh tém, uniformita, časté opakovanie tém, prítomnosť časovo-sociálneho kontrastu, prostý sylabický princíp rytmizovania poetického textu)	Tvorba prstonárodných spisovateľov Východiská a začiatky tvorby prstonárodných spisovateľov Profolklórny tradicionalizmus Znaky profolklórnej prstonárodnej literatúry (tradičný okruh tém, uniformita, časté opakovanie tém, prítomnosť časovo-sociálneho kontrastu, prostý sylabický princíp rytmizovania poetického textu)

Žiak: - charakterizuje, interpretuje a opisuje jednotlivé časové etapy života a literárnej tvorby autorky - na základe básní Роздуми а Погляд з неба identifikuje znaky profolklornej prostonárodnej literatúry - realizuje ideovo-estetický rozbor básni Роздуми а Погляд з неба	Anna Halčáková Život a dielo Anny Halčákovvej Poetická tvorba Anny Halčákovvej Окрилені мрії Вдови і сироти Балади Тисячі сонць Prozaická tvorba Anny Halčákovvej Лабірьскі оповідання Publikovanie básní v zborníkoch prostonárodnej rusínskej poézie Муза спід Карпат а Тернєва ружа
Žiak: - charakterizuje, interpretuje a opisuje jednotlivé časové etapy života a literárnej tvorby autora - na základe básní Є то так а Хрань нас, Боже identifikuje znaky profolklornej prostonárodnej literatúry - realizuje ideovo-estetický rozbor básni Є то так а Хрань нас, Боже	Nikolaj Hvozda Život a dielo Nikolaja Hvozdu Prozaická tvorba autora v rusínskom jazyku Квітки із моєї загородки Publikovanie básní v zborníkoch prostonárodnej rusínskej poézie Муза спід Карпат а Тернєва ружа
Žiak: - charakterizuje, interpretuje a opisuje jednotlivé časové etapy života a literárnej tvorby autora - na základe básní Азбука а Монастырь identifikuje znaky profolklornej prostonárodnej literatúry - realizuje ideovo-estetický rozbor básni Азбука а Монастырь	Jozef Kudzej Život a dielo Jozefa Kudzeja Poetická tvorba Jozefa Kudzeja Prekladanie Evanjelií а Apoštolov do rusínskeho jazyka Бáйки Jozefa Kudzeja Publikovanie básní v zborníkoch prostonárodnej rusínskej poézie Муза спід Карпат а Тернєва ружа

Žiak: - charakterizuje, interpretuje a opisuje jednotlivé časové etapy života a literárnej tvorby autora - na základe básní Бісїда овець a Чом хлїб такый добрый identifikuje znaky profolklornej prstonárodnej literatúry - realizuje ideovo-estetický rozbor básni Бісїда овець a Чом хлїб такый добрый	Štefan Smolej Život a dielo Štefana Smoleja Poetická tvorba Štefana Smoleja Prozaická tvorba Štefana Smoleja Bájkы Štefana Smoleja Publikovanie básní v zborníkoch prstonárodnej rusínskej poézie Муза спїд Карпат
Žiak: - charakterizuje a identifikuje východiská súčasnej rusínskej literárnej kritiky - analyzuje literárno-kritické rozpravy Vasil'a Chomu a Eleny Rusinko vo vzťahu k opakovaniu učiva 4. ročníka	Súčasná rusínska literárna kritika Predstavitelia súčasnej rusínskej literárnej kritiky Vasil' Choma Русиньска література на Словеньску в остатніх роках - literárno-kritická rozprava Elena Rusinko В просторах русиньской літературы - literárno-kritická rozprava
Žiak: - charakterizuje a identifikuje východiská súčasnej cirkevnej literatúry - analyzuje a charakterizuje jednotlivé historické a spoločenské okolnosti a podmienky religiózneho rozvoja Rusínov na Slovensku v súvislosti s aktivitami gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi - charakterizuje dôležitosť a základnú chronológiu prekladateľskej činnosti cirkevných prekladov v rusínskom jazyku skupiny rusínskych kňazov a laických aktivistov pod vedením o. ThLic. Františka Krajňáka - charakterizuje a interpretuje okolnosti vzniku, poslanie, zameranie a aktivity Spolku Jána Krstiteľa od roku 2004 - charakterizuje súčasné rusínske printové médiá s náboženskou tematikou	Rusínska cirkevná literatúra Východiská a charakteristiky súčasnej rusínskej cirkevnej literatúry Porevolučné podmienky religiózneho rozvoja Rusínov na Slovensku v súvislosti s činnosťou gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi o. ThLic. František Krajňák a kol. a cirkevné preklady Svätého písma, liturgických a bohoslužobných textov do rusínskeho jazyka od 80. rokov 20. storočia po súčasnosť Spolok Jána Krstiteľa a jeho aktivity od roku 2004 Časopisy Artos a Blahovistnik Gréckokatolícky rusínsky kalendár

